

Kedves EnergiaKözösségek, kedves Edina és Kristóf!

Nagy örömmre szolgál, hogy a szívemhez közel álló EnergiaKözösségek program változatlan lendülettel és lelkesedéssel folyik, újabb családok kapcsolódnak be és teszik magukévá játékos formák segítségével azt a komoly tudást, ami közelebb vihet a természet jövő nemzedékek számára való megőrzéséhez. Ebben a programban nemcsak valóra válik a természetvédő közösség régi alapelve – „A változás légy magad! –, de reményeink szerint a résztvevők tovább is átadják az üzenetet a szomszédoknak, barátoknak, diáktársaknak. A jövő nemzedékekért felelős ombudsmani intézmény munkatársaiként nagyra értékeljük ezt a közösségi ismeretátadó munkát, amely segít a mi üzeneteinket is sokakhoz eljuttatni – köszönet érte az ötletadóknak, a szervezőknek, a résztvevőknek és a támogatóknak.

A mai zárórendezvény a fenntarthatóságért dolgozó közösség immár hagyományos, szép ünnepe, amelyen szívesen vennék részt személyesen is, azonban egy többnapos külföldi szakmai út ezt nem teszi lehetővé számomra. Örömmel küldöm viszont munkatársammal üdvözetemet, és örömmel értesítelek Benneteket arról, hogy immár az ombudsmani hivatal is részesévé vált ennek a kezdeményezésnek. A forma ugyan kicsit más, hiszen itt nem otthonunkról, hanem munkahelyünkről van szó, nem szülők és gyermekek, hanem kollégák keresik együtt a takarékoság lehetőségeit. Az is a kezdeményezés neve, hogy Spórolunk@kiloWattal, és ennek is Edináék a spiritus rectorai. Közösségi – állami és önkormányzati – intézmények munkatársai versengenek egymással, mégpedig több országban egyidejűleg: a versenyben kilenc európai uniós tagország 180 középületében dolgozó több mint tízezer ember vesz részt. A cél hasonló: a közszféra dolgozói energiatudatosabban éljenek, és szokásaik megváltoztatásával csökkenthessék munkahelyi és otthoni energiafelhasználásukat.

Hasonlóképpen alakulnak helyi energiaközösségek, amelyek az irodaépületen belüli takarékoság lehetősége mellett arra ösztönzik a hivatal minden dolgozóját, hogy otthon és a munkahelyre utazás során is fenntartható megoldásokra törekedjenek. Bevallhatom Nektek, izgalmas és egyáltalán nem könnyű a gyakorlatban is kipróbálni, amire elméletben buzdítunk másokat. Ha látnátok a mi huzatos ablakainkat, a fűtési rendszerünk némely hajmeresztő sajátosságát, egyetértenétek azzal, hogy néha beszélni könnyebb, mint cselekedni. De már azzal is nagyot lépünk előre, hogy alaposabban szemügyre vesszük közvetlen környezetünket, és azon törjük a fejünket, hogyan lehet kis lépésekkel előbbre jutni.

Az elmúlt évre visszatekintve örömmel mondhatom el, hogy a miénkhez hasonló apró kezdeményezések világszerte összeadódva immár látványos változások számára nyithatnak utat. Tavaly hozzátok írt levelemben még kétségeimet fejeztem ki, hogy vajon a világ vezetői a párizsi klíma-világkonferencián képesek lesznek-e átlépni az árnyékukat. Óvatos reménykedéssel állapíthatjuk meg, hogy talán igen,

képesek rá. Nem volt ország, amelyik ne tett volna értékelhető, előre mutató vállalást, ha nem is egy séma szerint, de mindenki a maga adottságainak megfelelően. Talán éppen ez mozdította ki a kátyúba jutott kiotói szekeret, hogy nem egységesen próbálták mindenkire ugyanazt rákényszeríteni, hanem lehetőséget kínáltak arra, hogy minden ország maga dönthesse el, hogyan képes csökkenteni a saját károsanyag-kibocsátását. Ez a hétköznapi életünkben is hasonlóképpen lehet.

Mindenkinek saját magának kell megvizsgálnia és eldöntenie, hogyan képes a saját életében háttérbe szorítani az értelmetlen, pazarló fogyasztást. A feladat ugyanaz, a megoldások azonban sokfélék lehetnek. Mindenkinek magának kell végiggondolnia, hogy - az energiahordozókkal való közvetlen takarékoság mellett - hogyan képes a napi fogyasztása, vásárlásai átalakításával is elősegíteni az energiatakarékosság ügyét. Az első kérdés, hogy szükségem van-e arra egyáltalán, amit rám akarnak tukmálni a reklámokban? Avagy jól használható, esetleg könnyen megjavítható még a régi jó, ilyen-olyan készülékünk? Mindenképpen kell-e PET-palackos ásványvizet, dobozos üdítőket, söröket vásárolnunk, avagy megteszi a jó csapvíz, meg a hígítós szörp, meg a visszaváltható üveges sör is? Előnyben részesíthetjük a hazai, a közelben termelt árukat, vásárlásainkkal jutalmazhatjuk a helyi, a kis- és a biotermelőket. Télen nem használjuk feleslegesen a hűtőszekrényeket, amikor másképp is hűthetünk, nem világítjuk ki az éppen nem használt helyiségeket, nem „fűtjük az utcát”. Feltehetjük a kérdést: tényleg szükségünk van légkondicionálóra, avagy árnyékolással, szellőztetéssel áramfogyasztásunk növelése nélkül is jól érezhetjük magunkat otthonainkban. Nagyon elgondolkodtató ugyanis, hogy – a lakások, irodák bevásárlóközpontok hűtése miatt - az áramfelhasználás immár nyáron magasabb, mint télen.

Választásunkban segítséget jelent, hogy a takarékoskodásban immár intézményesen részt kell venniük a gyártóknak is: az európai szabályozás arra ösztönzi, sőt kényszeríti őket, hogy olyan megoldásokat találjanak ki, amelyekkel egy autó sokkal kevesebb üzemanyaggal képes elvinni ugyanoda, mint korábban, egy lámpa kevesebb árammal ad ugyanakkora fényt, egy hűtőszekrény hőszigetelésének javítása miatt alig fogyaszt áramot. A mi dolgunk ilyenkor csupán annyi, hogy az energiafalo készülékektől elforduljunk, és a takarékosakat válasszuk. Ehhez segítséget ad, hogy a gyártóknak meg kell adniuk, a kereskedőknek fel kell tüntetniük az autók fogyasztását, a háztartási eszközök energiatakarékossági besorolását. Másrészt a mi döntésünk az, hogy a jobb berendezéseket is lehetőleg minél kevesebbet használjuk: autó helyett busszal, villamossal, vonattal közlekedhetünk, a leginkább energiafalo repülést mellőzhetjük. A természetközeli életmód nem fájdalmas lemondás, hanem új örömök felfedezése. Környezettudatosan érdemes élni; nem kell virtuális világot teremtenünk magunk körül, mikor ott az igazi.

Amikor ellenállunk a felesleges fogyasztásnak, vásárlásnak, talán nem is jut eszünkbe, hogy ezzel akár megmenthetünk a világ egy távoli pontján egy

világörökségi jelentőségű természeti kincset. Mert, amint a WWF tanulmánya rávilágít, a világörökségi helyszínek közel felét veszélyeztetik a káros beruházások és ipari tevékenységek, mint pl. az olaj- és gázkitermelés, a bányászat vagy az illegális fakitermelés. Minden feleslegesen megvásárolt áru előállítása sok-sok energiát emészt fel, ezt meg lehetne takarítani, ha nem dobálnánk ki még használható eszközeinket, és nem vennénk meg mindent, csak azért, mert „ÚJ”. A takarékoságunk, sok kicsi sokra megy alapon, idehaza vagy Oroszországtól Kínán át Afrikáig valahol biztosan természeti értéket fog megkímélni. Érdemes megpróbálni mindezt elmondani közelebbi és tágabb környezetünkben is, hogy egyre többen ismerjék fel: a töméntelen műanyag- és fémopalacknak mind az előállítása, mind az eltakarítása környezetromboló, így, ha valóban tenni akarunk a természet megóvása érdekében, egész vásárlási filozófiánkat újra kell gondoljuk.

És, amint erre tavaly is utaltam, vásárlóként és választópolgárként hatással lehetünk a „nagy üzletre” és a nagypolitikára is. Ha nincs igény az eldobható kacatokra, a gyártásuk szükségszerűen alábbhagy, ha igény van a jövőért is felelősséget érző döntéshozókra, politikusaink is – amint Párizs biztatóan jelzi – képesek a változás élére állni. Megszabadulhatunk a bénító kicsinyhitűségtől, amely azt sugallná, hogy egy parányi ember tehetetlen a világgazdaság erőivel szemben. Tudatosíthatjuk, hogy fogyasztói döntéseinkkel képesek vagyunk hatást gyakorolni a gazdaság meghatározó erőire is. A fogyasztók akaratával szemben nem lehet fenntarthatatlan gazdaságpolitikát folytatni; ha nincs rá kereslet, fokozatosan visszaszorul az eldobhatóság civilizációja.

Az EnergiaKözösségek ünnepi találkozásának immár hagyományos programpontja, a rendezvények karbon-lábnyomát semlegesítő őshonos gyümölcsfák kiosztása, mint a jövőért tett egyszerre jelképes és valóságos lépés, különösen közel áll a szívünkhöz. A mi Fatestvér elnevezésű szemléletformáló programunk egyik ötletadója a Ti kezdeményezések volt, és mára eljutottunk oda, hogy a Parlament előtt fekszik egy általunk kezdeményezett határozati javaslat, amely országosan szervezi meg az újszülött magyar gyermekek számára rendezett közösségi faültetési ünnepet. Immár kézzel fogható közelségbe került, hogy ilyen módon évente közel százezer fával gazdagodjanak a magyarországi zöldterületek, hozzájárulva ökológiai lábnyomunk csökkentéséhez, a klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérsékléséhez, zöldfolyosók kialakításához; egyúttal növelve a családok környezettudatosságát, elmélyítve a nemzeti összetartozás és a lokálpatriotizmus érzését. A Fatestvér Program reményeink szerint abban is hasonlít az EnergiaKözösségekhez, hogy közösségben és a természetben kínál lehetőséget az értelmes cselekvésre. Reméljük, a jó példa is lehet ragadós.

Üdvözlettel:

Dr. Szabó Marcel
A jövő nemzedékek szószólója